NORAKSTS
Lieta Nr.A420568910
A02036-11/39

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2011.gada 3.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs

piedaloties pieteicējas SIA „Lači" pilnvarotajam pārstāvim *V.G.* un atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim *G.R.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz SIA „Lači" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora v.i. 2010.gada 26.janvāra lēmuma Nr.22.2/3577 atcelšanu un zaudējumu Ls 5 202,33 apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] SIA „Lači" (turpmāk arī pieteicēja) 2009.gada 18.decembrī vērsusies ar iesniegumu Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – VID), lūdzot atlīdzināt radušos mantiskos zaudējumus 5 202,33 latu apmērā.

[2] VID ģenerāldirektora v.i., izskatot pieteicējas iesniegumu [1], 2010.gada 26.janvārī pieņēma lēmumu Nr.22.2/3577 (turpmāk – Lēmums), ar kuru noraidīja pieteicējas iesniegumu par mantisko zaudējumu 5 202,33 latu apmērā atlīdzināšanu.

Lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[2.1] 2009.gada 23.decembrī saņemts SIA „Lači" 2009.gada 18.decembra iesniegums Nr.53/12 par zaudējumu atlīdzinājumu, kurā iesniedzēja lūdz atlīdzināt iesniedzējai nodarītos zaudējumus Ls 5 202,33 apmērā.

Savā 2009.gada 18.decembra iesniegumā Nr.53/12 SIA „Lači" norādīja, ka SIA „Lači" administratīvajā lietā Nr.A42430806 un administratīvajā lietā Nr.A42483608 juridiskais birojs SIA „Silentium" sniedza juridisko palīdzību, tai skaitā, sniedza juridiskas konsultācijas, noformēja procesuālos dokumentus un pārstāvēja SIA „Lači" intereses tiesu iestādēs.

Pieteicēja norādīja, ka par saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem minētajās lietās SIA „Lači" samaksāja SIA „Silentium" atlīdzību Ls 387,20 apmērā.

Iesniegumā arī norādīts, ka ar sākotnējiem administratīvajiem aktiem, kas savu galīgo noformējumu ieguva VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumos Nr.19/12757, Nr.19/12755, Nr.19/12753, Nr.19/12752, Nr.19/12766, Nr.19/12764, Nr.19/12765, Nr.19/12760, Nr.19/12756, Nr.19/12761, Nr.1 9/12759, Nr.19/12763 un Nr.19/12762 SIA „Lači" tika atteikts atmaksāt VID depozītu kontā iemaksāto drošības naudu kopā Ls 21 974,40 apmērā, kuru iesniedzēja atguva tikai 2009.gada 4.septembrī.

Pieteicēja norādīja, ka zaudējumi Ls 4 815,13 apmērā iesniedzējai radušies sakarā ar SIA „Lači" naudas līdzekļu nepamatotu aizturēšanu, zaudējumi aprēķināti, ņemot vērā likumisko procentu apmēru un laika periodu, kurā iesniedzējai tika liegta iespēja izmantot budžetā iemaksātos naudas līdzekļus.

[2.2] No iesniedzējas iesnieguma neizriet tiesību normu uzskaitījums vai argumentācija, no kā varētu secināt SIA „Lači" prasīto likumisko procentu juridisko dabu.

Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka parasti ar vārdiem „likumiskie procenti" saprot saistību tiesībās lietoto jēdzienu, VID ģenerāldirektors secina, ka SIA „Lači" iesniegumā par zaudējumu atlīdzinājumu prasītie likumiskie procenti ir ņemti no Civillikuma.

Civillikuma 1757.pantā noteikts, ka nolīgstot procentus, jānoteic to apmērs. Ja tas nav darīts, tad atzīstams, ka klusējot pieņemti likumiskie procenti.

Civillikuma 1765.panta pirmajā daļā noteikts, ka procentu apmērs cieši jānosaka aktā vai darījumā. Ja tas nav darīts, kā arī tajā gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, tas ir, seši procenti no simta gadā.

Tāpat Civillikuma 1759.panta noteikts, ka procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata, šādos gadījumos:

1) par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem;

2) par svešu naudu, nevien tad, kad tās turētājs to lietojis savā labā, bet arī tad, kad viņam pienācies šo naudu noguldīt uz procentiem un viņš to nav darījis;

3) par visu to, ko pilnvarnieks vai vispār katrs svešu lietu pārzinātājs izlicis naudā sava atvietojamā labā;

4) par preci, ko tirgotāji vai citu arodu piekopēji izdevuši uz parādu pie sava aroda nepiederīgām personām, no tā laika, kurā pēc vietējās parašas jāsamaksā pircējam iesniegtie tirdzniecības rēķini, ja vien par samaksas laiku nav bijis norunāts citādi;

5) par prasījumiem, kas nodrošināti ar kreditora valdījumā nodotu augļu nesēju lietu (1362.p.).

No iesniedzējas iesnieguma izriet, ka iesniedzēja lūdz VID atlīdzināt likumiskos procentus (nokavējuma procentus) Ls 4 815,13 apmērā.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā, nokavējuma procenti ir maksa par naudas vai cita kapitāla lietojumu pēc tam, kad iestājies maksājuma (atvietojamas lietas došanas) pienākums *(sk. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Civillikuma komentāri Saistību tiesība. - Rīga: Mans īpašums, 2000, 256.lpp.).*

[2.3] No SIA „Lači" lietas materiāliem un lietas būtības izriet, ka VID SIA „Lači" iemaksātā galvojuma summas atmaksāšana bija jāveic, jo SIA „Lači" lietā ir spēkā stājies un ir izpildāms Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 16.februāra spriedums, ar kuru apmierināts iesniedzējas pieteikums par VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumu Nr.19/12757, Nr.19/12755, Nr.19/12753, Nr.19/12752, Nr.19/12766, Nr.19/12764, Nr.19/12765, Nr.19/12760, Nr.19/12756, Nr.19/12761, Nr.l9/12759,Nr.l9/12763 unNr.19/12762 atcelšanu.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 375.panta pirmajai daļai iestādes pienākums ir pareizi un laikus izpildīt pret to vērstu administratīvajā lietā pieņemtu tiesas spriedumu vai citu lēmumu (nolēmumu). Administratīvā procesa likuma 376.panta trešajā daļā savukārt noteikts, ka administratīvā procesa dalībnieks ir tiesīgs iesniegt sūdzību, kas radusies sakarā ar tiesas nolēmuma izpildi. Administratīvā procesa dalībnieka sūdzību, kas radusies sakarā ar tiesas nolēmuma nepienācīgu vai neatbilstošu izpildi, izskata tiesas sēdē.

No minētajām tiesību normām secināms, ka gadījumos, kad tiesas nolēmuma izpildīšanas stadijā administratīvā procesa dalībniekam rodas šaubas par tiesas sprieduma vai lēmuma pienācīgu izpildi, Administratīvā procesa likuma normas dod tiesības vērsties tiesā un lūgt pārbaudīt, vai nolēmums tiek izprasts un pildīts atbilstoši tiesas noteiktajām prasībām.

No nodokļu administrācijas darbībām un nodokļu maksātāju tiesības reglamentējošajām tiesību normām neizriet, ka attiecībā uz atmaksājamām summām, kuru

atmaksāšanas pienākums radies nodokļu maksātājam labvēlīga tiesas nolēmuma rezultātā, ir piemērojami Civillikuma noteikumi par likumiskajiem procentiem un uz tiesas nolēmuma izpildi attiecināmas Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma normas.

Tādējādi VID secina, ka iesniedzēja nepamatoti uzskata, ka attiecībā uz Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 16.februāra sprieduma izpildi un iesniedzējas ieskatā iemaksātās galvojuma summas atmaksāšanas nokavējumu un no tā izrietošu atmaksājamās summas palielinājumu ir piemērojami Civillikuma nosacījumi un ka prasītais atmaksājamās summas palielinājums būtu jāvērtē kā mantiskie zaudējumi.

Ņemot vērā minēto, SIA „Lači" nepamatoti lūdz VID atlīdzināt zaudējumus Ls 4 815,13 apmērā, ko iesniedzējas ieskatā veido likumiskie procenti, kas aprēķināti par ar VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumiem Nr.19/12757, Nr.19/12755, Nr.19/12753, Nr.19/12752, Nr.19/12766, Nr.19/12764, Nr.19/12765, Nr.19/12760, Nr.19/12756, Nr.19/12761, Nr.19/12759, Nr.19/12763, Nr.19/12762 atteikto naudas līdzekļu kopā Ls 21 974,40 apmērā atmaksas kavējumu, līdz ar to SIA „Lači" 2009.gada 18.decembra iesniegums Nr.53/12 šajā daļā ir noraidāms.

[2.4] Attiecībā uz SIA „Lači" 2009.gada 18.decembra iesniegumu Nr.53/12 daļā par nodarīto zaudējumu Ls 387,20 apmērā, ko veido maksa par saņemtajiem juridiskajiem pakalpojumiem, VID konstatē sekojošo.

[2.4.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā noteikts, ka mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajā daļā noteikts, ka administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc iestādes vai tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta. Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Minētās tiesību normas vienoti paredz, ka:

1) juridiskās palīdzības izmaksas privātpersonai ir tās mantiskie zaudējumi;

2) Ministru kabinetam deleģētas tiesības ierobežot atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu apmēru.

[2.4.2] Saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūru, iepretim vispārīgam mantisko zaudējumu definējumam Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums 7.panta trešās daļas otrajā un trešajā teikumā, Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtā daļa sašaurina juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanu, nosakot, ka juridiskās palīdzības izmaksas atlīdzināmas vienīgi sarežģītā administratīvā lietā un vienīgi fiziskai personai, ņemot vērā tās mantisko stāvokli.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturto daļu, Ministru kabinets 2004.gada 24.augustā ir izdevis noteikumus Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta". Citiem adresātiem vai pieteicējiem - juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtā daļa neatzīst par mantisku zaudējumu.

[2.4.3] Likumdevējam vispārīgāk definējot mantiskos zaudējumus Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā, var domāt, ka citiem adresātiem vai pieteicējiem -juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas tomēr tiek atzītas par

atlīdzināmām. No Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūras izriet, ka tā veidotos pretruna starp viena tiesību jautājuma noregulējumu Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajā daļā un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā. Šobrīd nav saskatāms likumdevēja mērķis atšķirīgi noregulēt juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanas jautājumu. Tā kā Ministru kabinets ilgstoši nav izdevis Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā norādītos noteikumus, tad secināms, ka Ministru kabinets deleģēto jautājumu ir uzskatījis par noregulētu ar Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumiem Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta". Juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanas jautājumā jāievēro arī labas pārvaldības principa ietekme uz administratīvo lietu iestādē un objektīvās izmeklēšanas principa ietekme uz administratīvo lietu tiesā. Likumdevējs to ir uzskatījis kā iemeslu, kas samazina vajadzību pēc juridiskās palīdzības vai samazina juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzināšanas pakāpi. Tādēļ administratīvo aktu adresātiem vai pieteicējiem -juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtā daļa neatzīst par atlīdzināmām. Vadoties no iepriekš minētajiem apsvērumiem Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešās daļas otrajā un trešajā teikumā iekļautā mantisko zaudējumu definīcija ir lasāma sašaurināti, lai izvairītos no pretrunas ar Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturto daļu *(skatīt AT Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009. gada 5.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-338/2009).*

[2.4.4] Ņemot vērā minēto, VID, vadoties no Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūrā paustajām atziņām, secina, ka SIA „Lači" nav tiesiska pamata lūgt VID atlīdzināt zaudējumus, kas iesniedzējai radušies sakarā ar juridisko pakalpojumu saņemšanu administratīvajā lietā Nr.A42430806 un administratīvajā lietā Nr.A42483608, līdz ar to SIA „Lači" 2009.gada 18. decembra iesniegums Nr.53/12 daļā par zaudējumu Ls 387,20 apmērā atlīdzinājumu ir noraidāms.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 4.martā saņemts SIA „Lači" pieteikums par VID Lēmumu un lūgts uzdot iestādei izdot viņam labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru tiktu atlīdzināts mantiskais zaudējums 5 202,33 latu apmērā.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. panta pirmā daļa nosaka, ka: „*Mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ",* savukārt 3. daļa nosaka, ka: *„Mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskas rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru".*

Administratīvajā lietā Nr. A42430806 un administratīvajā lieta Nr. A42483608 SIA Juridiskais birojs „SILENTIUM" , reģ. Nr. 40003833960, sniedza SIA „Lači" juridisko palīdzību, kas ietvēra sevī juridisko konsultāciju sniegšanu SIA „Lači", procesuālo dokumentu noformēšanu un SIA „Lači" pārstāvēšanu tiesu iestādēs. Par saņemtiem juridiskiem pakalpojumiem SIA „Lači" samaksāja SIA Juridiskais birojs „SILENTIUM" 387,20 LVL (trīs simti astoņdesmit septiņi lati, 20 santīmi) ieskaitot pievienotās vērtības nodokli.

[3.2] SIA „Lači" radušos zaudējumus 4815,13 LVL apmērā neveido likumiskie procenti, kas aprēķināti par ar VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumiem Nr.:

19/12752; 19/12753: 19/12755; 19/12756; 19/12757; 19/12759; 19/12760; 19/12761; 19/12762; 19/12763; 19/12674; 19/12765; 19/12766 atteikto naudas līdzekļu atmaksas nokavējumu. Līdz ar to SIA „Lači" nelūdz VID atlīdzināt likumiskos procentus (nokavējuma procentus) 4815,13 LVL apmērā.

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmās daļas noteikumiem par mantisko zaudējumu Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma izpratnē ir atzīstams katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12. panta 1.daļa nosaka, ka: *Zaudējuma apmēru nosaka, izmantojot pierādīšanas līdzekļus (11.pants),* savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11. panta 1. daļa nosaka, ka: *„Mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem".*

Par pierādīšanas līdzekļiem Administratīvā procesa likuma izpratnē ir uzskatāmi administratīvā procesa dalībnieka paskaidrojumi, liecinieku liecības, rakstveida pierādījumi, lietiskie pierādījumi, eksperta atzinums un personu apvienības viedoklis.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12. panta 4. daļa nosaka, ka: „*Ja nav iespējams noteikt precīzu zaudējuma apmēru, iestāde vai tiesa novērtē zaudējumu kopumā vai atsevišķas tā sastāvdaļas. Novērtējot zaudējumu, iestāde vai tiesa saprātīgi ievēro vispārējo pieredzi un konkrētā gadījuma apstākļus",*

Attiecīgajā gadījumā ir grūti precīzi noteikt ar VID prettiesiskiem administratīvajiem aktiem SIA „Lači" nodarītos zaudējumus. Tieši tāpēc SIA „ Lači" aprēķināja minimāli iespējamo zaudējumu apmēru un savā 2009. gada 18. decembra iesniegumā Nr. 53/12 SIA „ Lači" tā arī norādīja, ka VID prettiesisko administratīvo aktu izdošanas dēļ SIA „ Lači" ir radušies zaudējumi vismaz LVL 5202,33 (pieci tūkstoši divi simti divi lati, 33 santīmi) apmērā. Savukārt SIA „ Lači" uzskata, ka ar VID prettiesiskiem administratīvajiem aktiem SIA „Lači" nodarīto zaudējumu apmērs daudzkārt pārsniedz SIA „Lači" pieprasīto zaudējumu summu.

Attiecīgajā gadījumā ar VID prettiesiskiem administratīvajiem aktiem SIA „ Lači" nodarītos zaudējumus ir grūti precīzi noteikt tāpēc, ka SIA „Lači" naudas līdzekļu nepamatota (prettiesiska) aizturēšana faktiski paralizēja SIA „Lači" darbību, jo uzņēmums palika bez naudas līdzekļiem, kas bija nepieciešami tā darbības turpināšanai un it īpaši kredīta saistību pildīšanai. Tā rezultātā SIA „Lači" bija spiesta aizņemties naudas līdzekļus no trešajām personām.

[3.3] SIA „Lači" nepiekrīt tam, ka iepretim vispārīgam mantisko zaudējumu definējumam Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta 3.daļas otrajā un trešajā teikumā, Administratīvā procesa likuma 18.panta 4.daļa sašaurina juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanu, nosakot, ka juridiskās palīdzības izmaksas atlīdzināmas vienīgi sarežģītā administratīvā lietā un vienīgi fiziskai personai, ņemot vērā tās mantisko stāvokli.

Ņemot vērā minēto SIA „Lači" nepiekrīt tam, ka citiem adresātiem vai pieteicējiem - juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas Administratīvā procesa likuma 18.panta 4.daļa neatzīst par mantisku zaudējumu un tam**,** ka Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta 3.daļas otrajā un trešajā teikumā iekļautā mantisko zaudējumu definīcija ir lasāma sašaurināti, lai izvairīties no pretrunas ar Administratīvā procesa likuma 18.panta 4.daļu.

[4] VID (turpmāk arī – atbildētājs) rakstveida paskaidrojumos tiesai pieteicēja pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, papildus Lēmumā izteiktajam, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] No SIA ,,Lači" 2010.gada 1.marta pieteikuma Nr.13/03 ceturtās lapas pēdējā rindkopā norādītā izriet, ka naudas līdzekļus, kurus aizturēja VID, komercsabiedrībai bija nepieciešami kredīta saistību pildīšanai un SIA ,,Lači" bija nepieciešams aizņemties naudas līdzekļus no trešajām personām, tādējādi apgrūtinot (paralizējot) komercsabiedrības darbību un radot tai zaudējumus.

Gadījumā, ja SIA ,,Lači" lietas izskatīšanas gaitā uzskatīs, ka komercsabiedrībai zaudējumi ir radušies aizņemoties naudas līdzekļus no trešajām personām, tad VID nav saprotamas komercsabiedrības 2010.gada 1.marta pieteikumā Nr. 13/03 ietvertās atsauces uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12.panta ceturto daļu, kurā noteikts, ja nav iespējams noteikt precīzu zaudējuma apmēru, iestāde vai tiesa novērtē zaudējumu kopumā vai atsevišķas tā sastāvdaļas, kā arī atsauce uz likumisko procentu aprēķināšanu.

VID ieskatā, gadījumos kad persona aizņemas no citas personas naudas līdzekļus, aizdevējs ar aizņēmēju vienojas par aizdoto naudas līdzekļu izmantošanas maksu, tas ir, par procentu apmēru, tādējādi nosakot konkrētu pieteicējas iespējamo zaudējumu apmēru.

Pie minētajiem apstākļiem SIA ,,Lači" ne VID, ne arī Administratīvajai rajona tiesai nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka komercsabiedrība patiešām ir aizņēmusies naudas līdzekļus no citām personām un aizņemtos naudas līdzekļus ir izmantojusi neatliekamu kredīta saistību izpildei.

[4.2] No SIA ,,Lači" 2010.gada 1.marta pieteikuma Nr.13/03 piektās lapas pirmajā rindkopā norādītā izriet, ka VID aizturētos naudas līdzekļus SIA ,,Lači" tomēr vēlējās aizdot trešajām personām, par to saņemot procentu maksājumus.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajā daļā noteikts, ka aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

No minētās tiesību normas izriet, ka SIA ,,Lači" ir jāpierāda, tas ir, jāiesniedz atbilstoši pierādījumi, ka notikumu parastās attīstības gaitā pieteicēja VID aizturētos naudas līdzekļus patiešām būtu aizdevusi trešajām personām un maksa par naudas līdzekļu izmantošanu būtu Civillikumā noteikto likumisko procentu apmērā.

No VID rīcībā esošās informācijas, SIA ,,Lači" pamatdarbība nav saistīta ar aizdevumu izsniegšanu trešajām personām, bet gan ar jēlspirta ražošanu no raudzētām izejvielām, spirta rektifikāciju, denaturēšanu, sadzīves un tehniskā šķīduma izgatavošanu un alkoholisko dzērienu pārstrādi, līdz ar to VID ieskatā notikumu parastās attīstības gaitā SIA ,,Lači" nebūtu sniegusi aizdevumu trešajām personām.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, kā arī to, ka SIA ,,Lači" lietā nav iesniegusi papildus pierādījumus, VID nav saprotama skaidra SIA ,,Lači" motivācija par zaudējumu Ls 4815,13 apmērā rašanos un vienpusēji SIA ,,Lači" apgalvojumi, kas nav pamatoti ar attiecīgiem pierādījumiem, nav pamats prasīto zaudējumu atlīdzināšanai.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis prasījumu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem.

[6] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis prasījumu neatzina, norādot uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus kopsakarā ar tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[8.1] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 16.februāra spriedumu lietā Nr.A42430806 apmierināts pieteicējas pieteikums un atcelti ar to pieņemšanas dienu VID ģenerāldirektora 2006. gada 09. maija lēmumi Nr.: 19/12752; 19/12753: 19/12755; 19/12756; 19/12757; 19/12759; 19/12760; 19/12761; 19/12762; 19/12763; 19/12674; 19/12765; 19/12766 un uzlikts par pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam atmaksāt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Lači" Valsts ieņēmumu dienesta depozītu kontā iemaksāto drošības naudu. Spriedums stājies spēkā (sk. *Tiesu informatīvā sistēma*).

[8.2] Pieteicēja 2009.gada 18.decembrī vērsusies ar iesniegumu Valsts ieņēmumu dienestā [1] VID, lūdzot atlīdzināt radušos mantiskos zaudējumus 5 202,33 latu apmērā, kas nodarīts ar tiesas atceltajiem VID ģenerāldirektora 2006. gada 09. maija lēmumiem Nr.: 19/12752; 19/12753: 19/12755; 19/12756; 19/12757; 19/12759; 19/12760; 19/12761; 19/12762; 19/12763; 19/12674; 19/12765; 19/12766 (*lietas 28.-30.lapa*).

[8.3] VID ģenerāldirektora v.i., izskatot pieteicējas iesniegumu [8.2], 2010.gada 26.janvārī pieņēma Lēmumu, ar kuru noraidīja pieteicējas iesniegumu (*lietas 24.-27.lapa*).

[9] Tiesai konkrētās lietas ietvaros jāpārbauda, vai ir pamatots pieteicējas prasījums par zaudējumu Ls 5 202,33 apmērā piedziņu.

[10] Tiesa konstatē, ka nodokļu maksātāja tiesības prasīt no Valsts ieņēmumu dienesta zaudējumus tieši noteikts likuma „Par nodokļiem un nodevām" 19.panta pirmajā daļā, kas noteic, ka zaudējumus, arī no aprites izslēgtās naudas radītos zaudējumus, kas fiziskajai vai juridiskajai personai radušies nodokļu administrācijas prettiesiskas rīcības vai kļūdas dēļ, atlīdzina attiecīgi no valsts budžeta un pašvaldību budžetiem, turklāt atmaksājamā summa tiek palielināta par summu, kas vienāda ar pusi no šā likuma 29.panta otrajā daļā noteiktās nokavējuma naudas.

Līdz ar to, no minētās tiesību normas izriet, ka atlīdzināmi būtu arī no aprites izslēgtās naudas radītie zaudējumi.

Turklāt arī Atlīdzināšanas likuma normas paredz zaudējuma atlīdzinājuma pamatus un gadījumus.

Tomēr jebkurā gadījumā, lai apmierinātu pieteicēja prasījumu par zaudējumu atlīdzību, nepieciešams konstatēt: 1) VID prettiesisku rīcību; 2) ka pieteicējam radušies zaudējumi un 3) noskaidrot, vai VID prettiesiskā rīcība ir bijis tiešā cēloņsakarībā faktam, ka pieteicējam radušies zaudējumi (Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa).

Lietā nav strīds par to, ka VID ģenerāldirektora VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumi Nr.: 19/12752; 19/12753: 19/12755; 19/12756; 19/12757; 19/12759; 19/12760; 19/12761; 19/12762; 19/12763; 19/12674; 19/12765; 19/12766 tika atzīti par prettiesiskiem un atcelti no to pieņemšanas dienas [8.1]. Tātad pieteicējai ir tiesisks pamats prasīt zaudējumu atlīdzību.

Turpmāk noskaidrojams, vai pieteicējai ar VID ģenerāldirektora 2006.gada 9.maija lēmumiem Nr.: 19/12752; 19/12753: 19/12755; 19/12756; 19/12757; 19/12759; 19/12760; 19/12761; 19/12762; 19/12763; 19/12674; 19/12765; 19/12766 tika nodarīti zaudējumi un vai VID prettiesiskā rīcība (lēmumi) ir bijis tiešs (nepastarpināts) cēlonis faktam, ka pieteicējai radušies zaudējumi Ls 5 202,33 apmērā.

[11] Pieteicēja, pamatojot savu prasījumu par mantisko zaudējumu 5 202,33 latu apmērā, norādīja, ka zaudējumus Ls 4815,13 apmērā, kas saistīti ar SIA „Lači" naudas līdzekļu nepamatotu aizturēšanu, SIA „Lači" aprēķināja par pamatu ņemot Civillikumā noteikto likumisko procentu apmēru, kas SIA „Lači" ieskatā ir minimālais procentu apmērs, ko SIA „Lači" varētu saņemt no trešajām personām par SIA „Lači" naudas līdzekļu izmantošanu visu to laika periodu, kurā SIA „Lači" bija liegta iespēja šos naudas līdzekļus izmantot. Tātad, Ls 4815,13 ir minimālā naudas summa, ko SIA „Lači" varētu saņemt

procentu maksājuma veidā no trešās personas, aizdodot aizturēto naudas līdzekļu summu šai trešajai personai, uz laika periodu, kura SIA ,,Lači" bija liegta iespēja izmantot SIA ,,Lači" piederošos naudas līdzekļus. Ņemot vērā, ka SIA ,,Lači" Šo naudas summu nav saņēmusi, tā atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta ir atzīstama par SIA ,,Lači" zaudējumiem.

Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē atzina, kas šis aprēķins kā pierādījums ir vispārīgs, SIA ,,Lači" nodarītos zaudējumus ir grūti precīzi noteikt.

VID gan Lēmumā, gan rakstveida paskaidrojumos tiesai, kā arī VID pārstāvis tiesas sēdē uzsver uz to, ka pieteicējas minētais pamatojums nepierāda reālos zaudējumus, kādus viņam būtu nodarījis VID.

[11.1] No SIA ,,Lači" 2010.gada 1.marta pieteikuma izriet, ka naudas līdzekļi, kurus aizturēja VID, komercsabiedrībai bija nepieciešami kredīta saistību pildīšanai un SIA ,,Lači" bija nepieciešams aizņemties naudas līdzekļus no trešajām personām, tādējādi apgrūtinot (paralizējot) komercsabiedrības darbību un radot tai zaudējumus.

Tiesas ieskatā, gadījumos kad persona aizņemas no citas personas naudas līdzekļus, aizdevējs ar aizņēmēju vienojas par aizdoto naudas līdzekļu izmantošanas maksu, tas ir, par procentu apmēru, tādējādi nosakot konkrētu pieteicējas iespējamo zaudējumu apmēru.

Pie minētajiem apstākļiem pieteicēja ne VID, ne arī Administratīvajai rajona tiesai nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka komercsabiedrība patiešām ir aizņēmusies naudas līdzekļus no citām personām un aizņemtos naudas līdzekļus ir izmantojusi neatliekamu kredīta saistību izpildei.

[11.2] No SIA ,,Lači" 2010.gada 1.marta pieteikuma arī izriet, ka VID aizturētos naudas līdzekļus SIA ,,Lači" tomēr vēlējās aizdot trešajām personām, par to saņemot procentu maksājumus.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajā daļā noteikts, ka aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

No minētās tiesību normas izriet, ka SIA ,,Lači" ir jāpierāda, tas ir, jāiesniedz atbilstoši pierādījumi, ka notikumu parastās attīstības gaitā pieteicēja VID aizturētos naudas līdzekļus patiešām būtu aizdevusi trešajām personām un maksa par naudas līdzekļu izmantošanu būtu Civillikumā noteikto likumisko procentu apmērā.

No tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pieteicējas pamatdarbība nav saistīta ar aizdevumu izsniegšanu trešajām personām, bet gan ar jēlspirta ražošanu no raudzētām izejvielām, spirta rektifikāciju, denaturēšanu, sadzīves un tehniskā šķīduma izgatavošanu un alkoholisko dzērienu pārstrādi, līdz ar to tiesas ieskatā notikumu parastās attīstības gaitā pieteicēja nebūtu sniegusi aizdevumu trešajām personām. To pašu secināja arī VID Lēmumā.

Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka pieteicēja lietā nav iesniegusi papildus pierādījumus, tiesai nav saprotama skaidra SIA ,,Lači" motivācija un pamatojums par zaudējumu Ls 4815,13 apmērā rašanos un vienpusēji pieteicējas apgalvojumi, kas nav pamatoti ar attiecīgiem pierādījumiem, nav pamats prasīto zaudējumu atlīdzināšanai.

[12] Attiecībā uz SIA ,,Lači" pieteikumā minēto, ka VID nepamatoti noraidījis pieteicējas lūgumu atlīdzināt pieteicējas zaudējumus Ls 387,20 apmērā, kas komercsabiedrībai radušies saņemot juridiskos pakalpojumus no SIA ,,Silentium", tiesa konstatē turpmāk norādīto.

[12.1] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā noteikts, ka mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Mantiskais zaudējums aptver arī

izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Šīs izmaksas atlīdzina Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, nepārsniedzot Ministru kabineta noteikumos paredzēto apmēru.

Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajā daļā noteikts, ka administratīvajās lietās, kas adresātam ir sarežģītas, pēc iestādes vai tiesas lēmuma, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tās pārstāvim izmaksā atlīdzību no valsts budžeta. Atlīdzības apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

Minētās tiesību normas vienoti paredz, ka:

1) juridiskās palīdzības izmaksas privātpersonai ir tās mantiskie zaudējumi;

2) Ministru kabinetam deleģētas tiesības ierobežot atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu apmēru.

Saskaņā ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūru, iepretim vispārīgam mantisko zaudējumu definējumam Valsts pārvaldes *iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums 7.panta trešās daļas otrajā un trešajā teikumā, Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtā daļa sašaurina juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanu, nosakot, ka juridiskās palīdzības izmaksas atlīdzināmas vienīgi sarežģītā administratīvā lietā un vienīgi fiziskai personai, ņemot vērā tās mantisko stāvokli.

[12.2] Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturto daļu, Ministru kabinets 2004.gada 24.augustā ir izdevis noteikumus Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta". Citiem adresātiem vai pieteicējiem - juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtā daļa neatzīst par mantisku zaudējumu.

Likumdevējam vispārīgāk definējot mantiskos zaudējumus Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā, var domāt, ka citiem adresātiem vai pieteicējiem -juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas tomēr tiek atzītas par atlīdzināmām. No Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūras izriet, ka tā veidotos pretruna starp viena tiesību jautājuma noregulējumu Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturtajā daļā un Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā. Šobrīd nav saskatāms likumdevēja mērķis atšķirīgi noregulēt juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanas jautājumu. Tā kā Ministru kabinets ilgstoši nav izdevis Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešajā daļā norādītos noteikumus, tad secināms, ka Ministru kabinets deleģēto jautājumu ir uzskatījis par noregulētu ar Ministru kabineta 2004.gada 24.augusta noteikumiem Nr.735 „Noteikumi par atlīdzības izmaksas kārtību un tās apmēru fiziskās personas pārstāvim administratīvajā lietā, kas adresātam ir sarežģīta". Juridiskās palīdzības izmaksu atlīdzināšanas jautājumā jāievēro arī labas pārvaldības principa ietekme uz administratīvo lietu iestādē un objektīvās izmeklēšanas principa ietekme uz administratīvo lietu tiesā. Likumdevējs to ir uzskatījis kā iemeslu, kas samazina vajadzību pēc juridiskās palīdzības vai samazina juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzināšanas pakāpi. Tādēļ administratīvo aktu adresātiem vai pieteicējiem - juridiskajām personām vai personu apvienībām vai vienkāršās administratīvajās lietās juridiskās palīdzības sniegšanas izmaksas Administratīvā procesa likuma 18,panta ceturtā daļa neatzīst par atlīdzināmām. Vadoties no iepriekš minētajiem apsvērumiem Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešās daļas otrajā un trešajā teikumā iekļautā mantisko zaudējumu definīcija ir lasāma sašaurināti, lai izvairītos no pretrunas ar Administratīvā procesa likuma 18.panta ceturto daļu *(skatīt AT Senāta*

Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-338/2009).

[12.3] Ņemot vērā punktos [12.1] un [12.2] minēto, tiesa secina, ka SIA ,,Lači" nepamatoti lūdz atlīdzināt zaudējumus 387,20 apmērā, kas komercsabiedrībai radušies saņemot juridiskos pakalpojumus no SIA ,,Silentium".

[13] Papildus tiesa norāda, ka atbilstoši Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta judikatūrai, kas savukārt veidojusies, pamatojoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, tiesai ir jāuzklausa argumenti, bet tai nav pienākums detalizēti atrunāt spriedumā jebkuru argumentu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa. Tikai tad, ja tiesa neanalizē kādu būtisku vai izšķirošu argumentu, tā pieļauj pārkāpumu. Tiesai nav jāargumentē visi tie paskaidrojumi, kas neattiecas uz konkrēto prasījumu *(sk. Administratīvo lietu departamenta 2004.gada 23.novembra sprieduma 8.punktu lietā Nr. SKA-216, Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 28.februāra sprieduma 12.punktu lietā Nr. SKA-54).*

Procesuālās ekonomijas nolūkos tiesa uzskata, ka nav nepieciešams analizēt visus pieteicēja pieteikumā un paskaidrojumos norādītos argumentus, jo tie nevar ietekmēt pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu.

[14] Pastāvot nodibinātajiem apstākļiem tiesa atzīst, ka Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora v.i. 2010.gada 26.janvāra lēmums Nr.22.2/3577 ir tiesisks un pamatots, līdz ar to pieteicējas prasījums par minētā Lēmuma atcelšanu ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt SIA ,,Lači" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora v.i. 2010.gada 26.janvāra lēmuma Nr.22.2/3577 atcelšanu un zaudējumu Ls 5 202,33 apmērā atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis (paraksts) S.Linkevičs

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis_____S.Linkevičs
Rēzeknē, 2011.gada 3.maijā.